

**Samhandlingsrutiner
for elektronisk multidose (eMD)
i helsetjenestene i Nord-Norge**

PLL i nord

Juli 2026

Versjonslogg

Versjon	Dato	Endring	Utført av	Godkjent
0.1	April 26	Dokument opprettet på bakgrunn av forslag fra 'KHT-gruppa' i 'Arbeidsgruppe multidose', PLL i nord, jan 2026	Marit B. Christensen	
0.2 - 0.5	Mai 26	Gjennomgått og videreutviklet	Marit B. Christensen	
0.6	21.05.2026	Dokument oppdatert etter innspill fra kommunefarmasøyter	Marit B. Christensen	
0.7-0.9	Juni 2026	Oppdater etter innspill fra Apotek 1, NMD, fastleger og kliniske farmasøyter sykehus	Marit B. Christensen	
1.0	Juli 2026	Endelig versjon	Marit B. Christensen Anne C. Hansen Heidi Johansen	Heidi Johansen, prosjektleder PLL i nord

Innhold

1. Hensikt og bakgrunn	4
2. Samhandlingsparter	4
3. Avgrensninger.....	4
4. Begrepsforklaringer.....	4
5. Rutinebeskrivelser	7
5.1 Kriterier for inn- og utmelding av multidose.....	7
5.2 Rutiner og tidsfrister for kommunikasjon mellom tjenestene	7
5.2.1 Epikrisekvalitet legemiddelliste	7
5.3 Oppstart av multidose til pasient med hjemmebaserte tjenester	8
5.4 Endring i multidose/PLL av fastlege til pasient med hjemmebaserte tjenester	11
5.5 Hjemmeboende pasient – Innleggelse sykehus/KTA/KAD eller besøk legevakt.....	13
5.6 Hjemmeboende pasient – Utskrivelse sykehus/KTA/KAD eller fra legevakt	15
5.7 Hjemmeboende pasient - Overflytting til langtidsavdeling sykehjem.....	19
5.8 Pasient fra sykehjem / KAD til sykehus / legevakt.....	22
5.9 Pasient fra sykehus / legevakt til sykehjem / KAD.....	24
6. Referanser.....	27

1. Hensikt og bakgrunn

Rutinene skal bidra til at pasienter som får bistand fra kommunen ved bruk av multidose i e-resept (heretter kalt eMD), får forsvarlig legemiddelbehandling. Ved å tydeliggjøre ansvar og oppgaver bidrar rutinene til hensiktsmessig og ressursbesparende samhandling mellom aktørene. Dette skal sikre kontinuitet og riktig legemiddelbehandling, særlig ved skifter av omsorgsnivå.

Rutine er basert på dokumentet 'Ramme for samhandling om multidose' og skal ivareta samhandlingen rundt eMD etter innføringen av PLL. Rutinen kan brukes som grunnlag for mer detaljerte, lokale rutiner hos aktørene.

Rutinene må oppdateres og løpende tilpasses arbeidsprosesser og utvikling av systemer og endringer knyttet til eMD og PLL i sektoren.

2. Samhandlingsparter

- Fastlege/Multidoseansvarlig lege
- Hjemmebaserte tjenester
- Multidoseapotek
- Korttidsavdeling sykehjem (KTA)
- Kommunal akutt døgnetenhet (KAD)
- Langtidsavdeling sykehjem
- Sykehus
- Legevakt

3. Avgrensninger

- Pasienter kan inngå privat avtale med apotek om multidose, dette omfattes ikke av denne rutinen
- Rutinen beskriver ikke håndtering i aktørenes lokale journalsystemer
- Rutinen henviser til lokale avtaler og andre rutiner/prosedyrer der aktuelt
- Rutinene omfatter ikke midlertidig stans og hastebestillinger, dette må utarbeides av kommunene

4. Begrepsforklaringer

Definisjoner	Forklaring
Elektronisk melding	Melding for generell kommunikasjon mellom kommuner og helseforetak (dialogmelding) eller mellom kommuner og multidoseapotek
Elektronisk multidose (eMD)	Elektronisk rekvirering av legemidler som pakkes i multidose. PLL og e-resepter danner pakkegrunnlaget for eMD
EPJ	Elektronisk pasientjournal

Hastebestilling	Pakking utenom ordinær leveranse, grunnet endringer i legemiddelbehandling som må iverksettes raskt (utløser ekstra kostnad)
Hjemmebaserte tjenester	Hjemmetjeneste, bofelleskap og omsorgsboliger
KAD	Kommunal akutt døgnenhet
Kjernejournal (KJ)	Kjernejournal er en nasjonal e-helseløsning for deling av pasienters helseopplysninger på tvers av tjenester og nivåer i helsevesenet. Helsepersonell med tjenstlig behov kan ta seg tilgang til PLL i KJ
KTA	Korttidsavdeling sykehjem
Legemiddelgjennomgang (LMG)	Systematisk vurdering av alle pasientens legemidler for å sikre best mulig effekt av legemidlene og redusere risiko ved legemiddelbruk.
Legemiddelsamstemming (LMS)	Strukturert metode der helsepersonell i samarbeid med pasienten sikrer fullstendig liste over legemidler pasienten faktisk bruker.
Multidoseansvarlig lege	Fastlege med ansvar for å initiere multidose når det er fattet vedtak om bistand til legemiddelhåndtering fra kommunen. Kontaktpunkt for kommunehelsetjeneste og apotek relatert til pasientens multidose
Multidosemelding	PLL med et overordnet kommentarfelt som kun kan benyttes av multidoseansvarlig lege/vikar på samme legekantor, for å kommunisere med multidoseapotek. Andre aktører kan se kommentarfeltet via kjernejournal.
Multidoseoversikt	Multidoseoversikten viser hele legemiddellisten (PLL) på angitt pakkedato, dvs. både legemidler som pakkes i multidose og legemiddelbehandlinger utenom multidose. Multidoseapoteket etablerer multidoseoversikten på bakgrunn av PLL og gyldige e-resepter. Alle leger med støtte for PLL oppdaterer oversikten ved endringer, og oversikten sendes med hver multidoserull.
Pasientens legemiddelliste (PLL)	Felles digital legemiddelliste med oversikt over alle pasientens legemiddelbehandlinger som deles på tvers av omsorgsnivå via SFM. PLL med gyldige e-resepter utgjør pakkegrunnlaget for eMD (multidosemelding). I kjernejournal vises PLL under fanen Legemidler som « PLL/e-multidose » og legemidler som er pakket i multidose innenfor gyldig pakkeperiode er illustrert med ikon for medisinnrull.
PLO-melding	Pleie- og omsorgsmelding for elektronisk overføring av strukturert informasjon mellom aktører i kommuner og helseforetak.
Privat multidose	Privat avtale med apotek om leveranse av legemidler i multidose der pasienten selv betaler for pakking.
Reseptformidleren (RF)	Nasjonal sikker database og meldingsformidler som lagrer pasienters aktive e-resepter og legemiddelbruk.

**Sentral
forskrivningsmodul
(SFM)**

Nasjonal legemiddel- og rekvireringsmodul der informasjon om legemidler deles og oppdateres mellom helsepersonell med tjenstlig behov. SFM samler informasjon fra RF og KJ.

Spørremelding

Elektronisk melding som kun kan sendes mellom multidoseapotek og multidoseansvarlig lege når apoteket har spørsmål som gjelder legemidler og e-resepter i multidose. Kan sees av andre aktører via kjernejournal.

Virkedager

Virkedager defineres som vanlige hverdager mandag-fredag. Lørdager, søndager og helligdager, inkludert julaften og nyttårsaften, er ikke virkedager.

5. Rutinebeskrivelser

5.1 Kriterier for inn- og utmelding av multidose

Pasient, pårørende, hjemmetjeneste, fastlege, sykehus, sykehjem, apotek, tildelingskontor eller andre kan melde behov for bistand til legemiddelhåndtering. Kommunen fatter vedtak og administrerer multidoseordningen.

Multidose er aktuelt for pasienter som:

- tar flere legemidler fast
- ikke har hyppige endringer av legemiddelbehandlingen
- ikke har hyppige skifter i omsorgsnivå
- har problemer med å ta sine legemidler til rett tid og i riktige doser
- har problemer med å åpne og håndtere legemiddelpakninger
- tar legemidler som kan pakkes i multidose

Dersom fastlegen mener at pasienten ikke egner seg for multidose skal fastlegen gi tilbakemelding til kommunen. For pasienter med hyppige endringer i legemiddelbehandlingen eller omsorgsnivå, eller der multidose av andre årsaker ikke vurderes hensiktsmessig, bør multidosen pauses eller avsluttes. Egen rutine for dette må følges.

5.2 Rutiner og tidsfrister for kommunikasjon mellom tjenestene

Henveler (PLO-meldinger, dialogmeldinger og spørremeldinger) mellom samarbeidspartnere, bør besvares innen 3 virkedager og spørremeldinger fra apotek til multidoseansvarlig lege senest innen pakkefristen. Telefon må anvendes når det haster.

5.2.1 Epikrisekvalitet legemiddelliste

Epikrise med oppdatert legemiddelliste skal alltid sendes ved utskrivelse fra institusjon ifm. skifte av omsorgsnivå. I epikrisen skal følgende relatert til legemiddellisten fremgå:

- Ny behandling
- Endret behandling
- Gis som kur/tidsbegrenset behandling
- Avsluttet behandling
- Begrunnelse for alle endringer
- Informasjon om hastegrad ved endringer i multidosen og om legemidler skal holdes utenfor multidosen (utprøving, dosetitrering etc.)
- Råd for legemidler som krever særskilt oppfølging med for eksempel dosetitrering, monitorering av effekt/bivirkninger eller behov for blodprøver
- Legemidler som pasienten skal unngå på grunn av tidligere legemiddelreaksjoner

5.3 Oppstart av multidose til pasient med hjemmebaserte tjenester

Fastlege

Legemiddelsamstemming

- Vurderer om pasienten skal på time før multidose starter opp
- Sikrer at legemiddellisten er samstemt før multidose bestilles. [Nasjonale faglige råd for legemiddelsamstemming](#) følges
- Kan få bistand fra hjemmebaserte tjenester med å kartlegge legemidler i bruk

Legemiddelgjennomgang

- Når legemidler i bruk er kartlagt, gjør fastlege en klinisk vurdering av pasientens legemiddelbehandling. [Nasjonale faglige råd for legemiddelgjennomgang](#) følges
- Vurderer om det er behov for tverrfaglig legemiddelgjennomgang med samarbeidspartnere

Oppdaterer PLL og sikrer gyldige e-resepter til multidosepakking

Legemiddellisten i EPJ oppdateres

- Seponer legemidler som ikke er i bruk
- Legg til legemidler som mangler
- Slett dobbeltføringer som mangler faglig begrunnelse
- Sikre korrekt dosering, som hovedregel strukturert
- Vurder om det er interaksjoner som må håndteres
- Forny alle e-resepter
 - Forskriv pakningsstørrelse tilsvarende 1 års forbruk for faste legemidler som kan multidosepakkes
 - For A og B-preparater er maksimal mengde tilsvarende terapeutisk dose i 3 måneder, reit inntil x 3 ved refusjon
- For kurer av lengre varighet må behandlingsvarighet fremkomme av e-resepten
- For legemidler under nedtrapping må dosering fremkomme av e-resepten
- Refusjonspunkt og indikasjon for det enkelte legemidlet må fremkomme av e-resepten
- For H-reseptlegemidler som forskrives i multidose brukes e-resept fra sykehuslege som grunnlag for multidosepakking
- Dersom legemidler ikke skal pakkes formidles dette til multidoseapoteket via multidosemeldingen eller via merknad til e-resept

Registrerer seg som multidoseansvarlig lege

- Registrerer seg som multidoseansvarlig lege i lokal EPJ

Sender PLL og e-resepter

- Sender PLL og e-resepter på alle aktuelle legemidler

Sender PLO-melding til hjemmebaserte tjenester

- Sender PLO-melding til hjemmebaserte tjenester med info om at PLL er oppdatert i kjernejournal (KJ). Dette gjøres inntil hjemmebaserte tjenester har tilgang til PLL i sine EPJ
- Sender ved behov medisinsk informasjon og plan for medisinsk oppfølging i PLO-melding til hjemmebaserte tjenester

Planlegger videre oppfølging av pasient

- Avtaler videre oppfølging av pasient
- Gjennomfører legemiddelgjennomgang og validerer multidosen ved behov, minst en gang årlig iht. [Nasjonale faglige råd for legemiddelgjennomgang](#)

Hjemmebaserte tjenester

Bistår fastlege med legemiddelsamstemming

- Kan bistå fastlege i legemiddelsamstemmingen. Legemiddelliste fra fastlege, kjernejournal (KJ) og eventuelt lokal legemiddelliste fra hjemmebaserte tjenester kan være aktuelle kilder. Pasient/pårørende bør om mulig involveres i samstemmingen
- Eventuelle uoverensstemmelser mellom kildene meldes til fastlege

Melder pasienten inn til multidoseapotek

- Innhenter samtykke fra pasient og melder pasienten inn til multidose via apotekets bestillingssystem iht. lokal avtale med apotek. Dette for å sikre mottak av PLL fra multidoseansvarlig lege til multidoseapoteket

Henter oppdatert PLL fra KJ etter mottatt PLO-melding fra fastlege

- Mottar PLO-melding fra fastlege om oppdatert PLL og ser denne via KJ
- Oppdaterer legemiddellisten i EPJ iht. siste PLL. Dobbeltkontroll gjennomføres for å sikre riktig overføring
- Registrerer eventuelle råd om oppfølging fra fastlege i sin plan

Administrerer legemidler i påvente av multidose

- Istandgjør legemidler i dosett i påvente av multidose iht. interne rutiner
- Ved behov for å hente ut legemidler på apoteket før første multidose ankommer, bestilles minste pakningsstørrelse. KJ viser tilgjengelige e-resepter

Mottar og håndterer ny multidose

- Mottar multidoserull, multidoseoversikt og bilderapport fra apoteket
- Mottakskontroll gjennomføres iht. interne prosedyrer
- Ved forventede endringer brukes KJ som kilde for å bekrefte riktig legemiddelliste. Dette inntil hjemmebaserte tjenester har støtte for PLL i EPJ

Administrerer multidose og andre legemidler til pasienten

- Deler ut ny multidose til pasienten
- Informerer og veileder pasient/pårørende om multidose
- Deler ut/administrerer legemidler utenom multidose etter avtale. KJ viser tilgjengelige e-resepter. Rekvisit kontaktes dersom e-resepter mangler

Observerer og følger opp pasienten

- Følger opp og observerer pasienten videre
- Varsler fastlege ved behov
- Bistår fastlege i legemiddelgjennomgang når dette er hensiktsmessig

Multidoseapotek

Aktiverer ny pasient til multidose

- Aktiverer ny multidosepasient iht. innmeldingsinformasjon fra kommunen, når PLL, e-resepter og multidoseansvarlig lege er registrert i reseptformidleren

Etablerer multidoseoversikt

- Apoteket innhenter multidosemeldingen (PLL) fra reseptformidleren, etablerer multidoseoversikten og gjennomfører farmasøytikkontroll
- Ved leveringsvansker/behov for avklaringer kontaktes multidoseansvarlig lege og hjemmebaserte tjenester informeres når nødvending

Bestiller multidose

- Apoteket bestiller multidosepakking iht. lokale frister

Leverer multidose og andre legemidler til hjemmebaserte tjenester

- Apoteket leverer multidose, multidoseoversikt og bilderapport til hjemmebaserte tjenester
- Legemidler ordinert utenom multidose leveres på forespørsel fra hjemmebaserte tjenester gjennom apotekets bestillingssystem

5.4 Endring i multidose/PLL av fastlege til pasient med hjemmebaserte tjenester

Fastlege

Utfører endringer i legemiddelbehandlingen

- Oppdaterer PLL iht. endringer i legemiddelbehandlingen
- Tar stilling til om eventuelle resepter fra andre rekvirenter uten støtte for PLL skal inkluderes i multidose
- Sjekker at alle spørremeldinger fra multidoseapotek er besvart
- Ved fravær kan leger på samme kontor fungere som vikar for multidoseansvarlig lege og gjøre endringer i PLL

Sender oppdatert PLL og e-resepter

- Sender oppdatert PLL og e-resepter, iht. pakkeforbruk (ett år) for legemidler i multidose

Sender PLO-melding til hjemmebaserte tjenester

- Sender PLO-melding til hjemmebaserte tjenester med info om at PLL er oppdatert i KJ. Dette gjøres inntil hjemmebaserte tjenester har tilgang til PLL i sine EPJ
- Det skal angis om det haster å iverksette endringen eller om det kan vente til neste ordinære pakkeperiode
- Formidler ved behov medisinsk informasjon og plan for oppfølging

Planlegger videre oppfølging av pasient

- Avtaler videre oppfølging av pasienten
- Gjennomfører legemiddelgjennomgang og validerer multidosen ved behov, minst en gang årlig iht. [Nasjonale faglige råd for legemiddelgjennomgang](#)

Hjemmebaserte tjenester

Henter oppdatert legemiddelliste fra KJ etter mottatt PLO-melding fra fastlege

- Mottar PLO-melding fra fastlege om oppdatert PLL og ser PLL via KJ
- Oppdaterer legemiddellisten i EPJ. Dobbeltkontroll gjennomføres for å sikre riktig overføring
- Registrerer eventuelle råd om oppfølging fra fastlege i sin plan

Administrerer legemidler i påvente av multidose

- Iverksetter endringer i legemiddelbehandling basert på hastegrad angitt av fastlege
- Ved endringer i multidosepakkelegemidler som skal iverksettes omgående benyttes dosett eller hastebestilling av multidose iht. lokal avtale
- Ved behov for å hente ut legemidler på apoteket før oppdatert multidose ankommer, bestilles minste pakningsstørrelse. KJ viser tilgjengelige e-resepter

Mottar og håndterer endret multidose

- Mottar multidoserull, multidoseoversikt, endringsrapport og bilderapport fra multidoseapoteket
- Mottakskontroll gjennomføres iht. interne prosedyrer

- Ved forventede endringer brukes KJ som kilde for å bekrefte riktig legemiddelliste. Dette inntil hjemmebaserte tjenester har støtte for PLL i EPJ

Administrerer multidose og andre legemidler til pasienten

- Deler ut ny, oppdatert multidose til pasienten iht. siste PLL
- Informerer pasienten/pårørende om endrede legemidler
- Administrerer legemidler utenom multidose etter avtale. KJ viser tilgjengelige e-resepter

Observerer og følger opp pasienten

- Følger opp og observerer pasienten videre
- Varsler fastlege ved behov
- Bistår fastlege i legemiddelgjennomgang når dette er hensiktsmessig

Multidoseapotek

Oppdaterer legemidler som pakkes i multidose

- Oppdaterer sitt multidosesystem og pakkegrunnlag iht. til siste endringer i PLL og e-resepter
- Ved innhenting av resepter utenom PLL vurderes behov for å sende spørremelding til multidoseansvarlig lege for avklaring om inkludering i multidose
- Ved leveringsvansker/behov for avklaringer knyttet til legemidler kontakter apoteket multidoseansvarlig lege og informerer hjemmebaserte tjenester når dette er hensiktsmessig

Bestiller multidose

- Bestiller multidosepakking av legemidlene iht. lokale frister
- Ved forespørsel om hastebestilling fra hjemmebaserte tjenester bestilles dette iht. lokal avtale med kommunen

Leverer multidose og andre legemidler til hjemmebaserte tjenester

- Sender multidose, multidoseoversikt, endringsrapport og bilderapport til hjemmebaserte tjenester
- Legemidler ordinert utenom multidose leveres på forespørsel fra hjemmebaserte tjenester gjennom apotekets bestillingssystem

5.5 Hjemmeboende pasient – Innleggelse sykehus/KTA/KAD eller besøk legevakt

Fastlege

Sender henvisning med oppdatert PLL

- Sender henvisning til sykehus/KTA/KAD der oppdatert PLL og multidoseinformasjon fremkommer

Legevakt

Innhenter og oppdaterer PLL

- Innhenter PLL og avklarer relevant legemiddelbruk
- Oppdaterer PLL ved endringer og sender når aktuelt, henvisning til sykehus/korttidsavdeling sykehjem/ KAD der siste, oppdaterte PLL fremkommer

Sykehus

Sender melding om innlagt pasient til hjemmebaserte tjenester

- I tråd med lokale prosedyrer
- Mottar PLO-innleggingsrapport med legemiddelinformasjon fra hjemmebaserte tjenester

Legemiddelsamstemming ved innleggelse

- Informasjon om PLL/multidose fremkommer automatisk i EPJ systemet
- Sykehuset samstemmer legemiddellisten ved innleggelse, iht. sykehusenes prosedyrer, før behandling videreføres. Ved behov for avklaringer kontaktes hjemmebaserte tjenester eller fastlege/multidoseansvarlig lege

Oppdaterer legemiddellisten i EPJ og oppretter elektronisk kurve

- Når legemidler i bruk er kartlagt oppdateres legemiddellisten i EPJ og overføres til elektronisk kurve. Sykehusenes prosedyrer følges

Sikrer videre behandling av pasienten

- Under innleggelse dokumenteres pasientens legemiddelbehandling i sykehusenes elektroniske kurvesystem og i EPJ

Hjemmebaserte tjenester

Sender innleggingsrapport med oppdatert legemiddelliste

- Svarer på melding om innlagt pasient fra sykehus med å sende PLO- innleggingsrapport, inkludert oppdatert legemiddelliste fra EPJ
- Ved innleggelse fra hjemmebaserte tjenester til korttidsavdeling sykehjem eller KAD sender hjemmebaserte tjenester innleggingsrapport. Legemiddellisten foreligger i felles kommunalt EPJ-system
- Det opplyses i innleggingsrapporten hvilke legemidler pasienten har tatt innleggingsdagen

Pausing av multidosen

- Hjemmebaserte tjenester vurderer behov for pausing av multidosen og formidler dette til multidoseapotek iht. egne rutiner

Korttidsavdeling sykehjem/ KAD

Legemiddelsamstemming ved mottak av pasient

- Mottar henvisning fra fastlege og/eller innleggelsesrapport fra hjemmebaserte tjenester - legemiddellisten foreligger i felles kommunalt EPJ-system
- Sikrer at legemiddellisten er samstemt før behandling videreføres. KJ, pasient/pårørende er aktuelle kilder. Hjemmebaserte tjenester og fastlege kontaktes ved behov for avklaringer

Oppdaterer legemiddellisten i EPJ

- Oppdaterer legemiddellisten i EPJ system iht. lokale rutiner. Dobbeltkontroll gjennomføres for å sikre riktig overføring.

Administrerer legemidler til pasient

- Legemidler administreres hovedsakelig fra lokalt lager iht. lokal rutine
- Medbrakt multidoserull kan benyttes der hensiktsmessig

Sikrer videre behandling av pasienten

- Under innleggelse dokumenteres pasienten legemiddelbehandling i lokal EPJ

Multidoseapotek

Pausering av multidosen

- Ved henvendelse fra hjemmebaserte tjenester iverksetter multidoseapoteket pausing av multidosen iht. lokal avtale

5.6 Hjemmeboende pasient – Utskrivelse sykehus/KTA/KAD eller fra legevakt

Sykehus

Sender melding til kommunen om utskrivelsesklar pasient

- I tråd med lokale prosedyrer

Sender PLL og e-resepter

- Lege oppdaterer PLL og e-resepter med endringer utført under sykehusinnleggelse iht. sykehusenes prosedyrer
- Dersom endringer må iverksettes umiddelbart i multidosen formidles dette til hjemmebaserte tjenester via PLO-/dialogmelding eller muntlig

Sender epikrise med oppdatert legemiddelliste

- Epikrise med oppdatert legemiddelliste sendes til fastlege og hjemmebaserte tjenester i tråd med kap. 5.2.1 *Epikrisekvalitet legemiddelliste*

Sender med nødvendige legemidler

- Sykehusavdelingen sender med nødvendige legemidler iht. samhandlingsavtale med kommune slik at pasient er sikret legemidler inntil disse kan hentes ut på e-resept/oppdatert multidoserull foreligger

Legevakt

Sender PLL og formidler legemiddellisten i epikrise

- Oppdaterer PLL og e-resepter ved endringer i pasientens legemiddelbehandling
- Sender oppdatert legemiddelliste i epikrise til fastlege
- Sender PLO-melding/epikrise til hjemmebaserte tjenester med oppdatert legemiddelliste

Korttidsavdeling sykehjem/ KAD

Sender melding til hjemmebaserte tjenester om utskrivelsesklar pasient

- Avtaler hjemreise for pasienten med hjemmebaserte tjenester iht. lokale rutiner

Oppdaterer legemiddelliste i EPJ/ og sender PLL og e-resepter

- Oppdaterer legemiddellisten i EPJ og e-resepter i RF iht. endringer gjort under oppholdet
- Enheter som har fastlegesystemer med støtte for PLL oppdaterer denne og tilhørende e-resepter
- Formidler via PLO-/dialogmelding eller muntlig til hjemmebaserte tjenester dersom endringer i multidosen må iverksettes umiddelbart

Sender epikrise med oppdatert legemiddelliste

- Epikrise med oppdatert legemiddelliste sendes til fastlege og hjemmebaserte tjenester i tråd med kap 5.2.1 *Epikrisekvalitet legemiddelliste*

Sender med nødvendige legemidler

- I tråd med samhandlingsavtale med hjemmebaserte tjenester slik at pasient er sikret legemidler inntil oppdatert multidoserull foreligger /legemidler kan hentes ut på e-resept

Hjemmebaserte tjenester

Legemiddelsamstemming

- Samstemmer legemiddellisten med utgangspunkt i epikrise fra sykehus/korttidsavdeling sykehjem/KAD og KJ.
Pasient/pårørende involveres når det er hensiktsmessig
- Eventuelle uoverensstemmelser mellom kildene meldes til fastlege/ multidoseansvarlig lege for videre oppfølging, evt. til utskrivende lege for avklaring

Oppdaterer legemiddellisten i EPJ

- Oppdaterer legemiddellisten i EPJ. Dobbeltkontroll gjennomføres for å sikre riktig overføring
- Ved utskrivelse fra korttidsavdeling sykehjem eller KAD foreligger legemiddellisten i felles kommunalt EPJ-system
- Registrerer råd om oppfølging fra lege i sin plan

Administrerer legemidler til pasient

- Iverksetter endringer i legemiddelbehandlingen, basert på hastegrad angitt av institusjonslege. Dosett eller hastebestilling av multidose benyttes iht. lokal rutine
- Ved behov for å hente ut legemidler på apoteket før oppdatert multidose ankommer, bestilles minste pakningsstørrelse. KJ viser tilgjengelige e-resepter

Ved behov for re-oppstart av multidose

- Hvis multidosen har vært pausert meldes behov for re-oppstart av multidose til multidoseapotek iht. egen rutine for dette

Utfører mottakskontroll av ny multidoserull

- Mottar multidoserull, multidoseoversikt, endringsrapport og bilderapport fra multidoseapoteket
- Mottakskontroll gjennomføres iht. interne rutiner
- Ved forventede endringer brukes KJ som kilde for å bekrefte riktig legemiddelliste. Dette inntil hjemmebaserte tjenester har støtte for PLL/eMD i EPJ

Administrerer multidose og andre legemidler til pasienten

- Deler ut ny, oppdatert multidose til pasienten iht. siste PLL
- Informerer pasienten/pårørende om endrede legemidler
- Administrerer legemidler utenom multidose etter avtale. KJ viser tilgjengelige e-resepter

Observerer og følger opp pasienten

- Følger opp og observerer pasienten videre
- Varsler fastlege ved behov

Fastlege

Mottar epikrise med oppdatert legemiddelliste

- Mottar epikrise fra sykehus/legevakt/korttidsavdeling sykehjem eller KAD der endringer i legemiddelbehandlingen med begrunnelse fremkommer
- Basert på epikrise vurderer fastlege behov for:
 - ytterligere endringer og oppdateringer av multidosen
 - innkalling av pasient til oppfølgingstime
 - pausing eller stans av multidosen

Sender ved behov PLO-melding til hjemmebaserte tjenester

- Ved endringer sender fastlege PLO-melding til hjemmebaserte tjenester med info om at PLL er oppdatert i KJ. Dette gjøres inntil disse har tilgang til PLL i sine EPJ
- Det angis om det haster å iverksette endringen eller om det kan vente til neste ordinære pakkeperiode
- Formidler ved behov medisinsk informasjon og plan for oppfølging
- Ved behov for pausing eller stans av multidosen sender fastlege PLO-melding med beskjed til hjemmebaserte tjenester

Besvare spørremeldinger fra multidoseapotek

- Må besvare spørremeldinger fra multidoseapotek som gjelder legemidler i multidose, særlig der PLL og e-resepter ikke samsvarer. Dette inntil alle leger har støtte for eMD/PLL

Planlegger videre oppfølging av pasient

- Planlegger videre oppfølging av pasienten
- Gjennomfører legemiddelgjennomgang og validerer multidosen ved behov, minst en gang årlig iht. [Nasjonale faglige råd for legemiddelgjennomgang](#)

Multidoseapotek

Restarter multidose etter pausing

- Multidoseapoteket restarter multidosen etter henvendelse fra hjemmebaserte tjenester iht. lokal avtale

Oppdaterer legemidler som pakkes i multidose

- Oppdaterer sitt multidosesystem og pakkegrunnlag iht. PLL og e-resepter som foreligger ved pakkefrist
- Ved innhenting av resepter utenom PLL vurderes behov for å sende spørremelding til multidoseansvarlig lege for avklaring om endring i multidosen
- Ved leveringsvansker/behov for avklaringer knyttet til legemidler kontakter multidoseapoteket multidoseansvarlig lege og informerer hjemmebaserte tjenester når dette er hensiktsmessig

Bestiller multidose

- Apoteket bestiller multidosepakking iht. lokale frister

- Ved forespørsel om hastebestilling fra hjemmebaserte tjenester leveres dette iht. lokal avtale

Leverer multidose og andre legemidler til hjemmebaserte tjenester

- Apoteket sender multidose, multidoseoversikt, endringsrapport og bilderapport til hjemmebaserte tjenester
- Legemidler som er ordinert utenom multidose leveres på forespørsel fra hjemmebaserte tjenester gjennom apotekets bestillingssystem

5.7 Hjemmeboende pasient - Overflytting til langtidsavdeling sykehjem

Fastlege

Ved innvilget sykehjemsplass

- Overfører, ved forespørsel fra sykehjem, pasientjournal med nødvendig medisinsk informasjon, inkludert oppdatert PLL, iht. kommunes avtaler
- Melder seg av som multidoseansvarlig lege i lokal EPJ og tilbakekaller e-resepter. Dette inntil sykehjem får støtte for eMD og sykehjemslege kan melde seg på som multidoseansvarlig lege. Hjemmebaserte tjenester sender melding med påminning

Hjemmebaserte tjenester

Overføring av pasient til sykehjem

- Sender overføringsrapport til sykehjemmet. Legemiddellisten foreligger allerede i felles kommunalt EPJ-system
- Det opplyses i innleggelsesrapport hvilke legemidler pasienten har tatt samme dag som pasient overflyttes til sykehjem
- Gir beskjed til fastlege om at pasient er overflyttet til sykehjem og ber fastlege om å melde seg av som multidoseansvarlig lege (dette inntil sykehjem får støtte for eMD og sykehjemslege kan melde seg på som multidoseansvarlig lege)
- Sender flyttemelding til multidoseapotek og melder pasienten ut av multidose

Korttidsavdeling sykehjem/ KAD

Overføring av pasient til sykehjem

- Ved overføring fra korttidsavdeling sykehjem eller KAD til langtidsavdeling sykehjem sendes overføringsrapport/epikrise. Legemiddellisten foreligger allerede i felles kommunalt EPJ-system
- Lege sender epikrise med oppdatert legemiddelliste til fastlege

Langtidsavdeling sykehjem

Sender forespørsel om journaloverføring av pasient til fastlege

- Sender forespørsel til fastlegen om journaloverføringsdata på pasient

Mottak av pasient

- Fra korttidsavdeling sykehjem/KAD: Mottar overføringsrapport/epikrise. Legemiddellisten foreligger allerede i felles kommunalt EPJ-system
- Fra fastlege: Mottar overføringsjournal med oppdatert legemiddelliste
- Oppdaterer EPJ med nødvendig medisinsk informasjon iht. lokal prosedyre
- Registrerer eventuelle råd om oppfølging i behandlingsplan

Legemiddelsamstemming

- Samstemmer og oppdaterer legemiddelliste i EPJ iht. lokale rutiner. Legemiddelliste fra fastlege/korttidsavdeling sykehjem/KAD og kjernejournal er aktuelle kilder
- Pasient/pårørende bør involveres i samstemmingen der dette er mulig
- Dobbeltkontroll gjennomføres for å sikre riktig overføring i EPJ

Melder pasienten inn til papirmultidose (inntil sykehjem får tilgang til eMD)

- Melder pasient inn til multidoseapoteket via apotekets bestillingssystem
- Sender oppdatert legemiddelliste som grunnlag for pakking av papirmultidose via e-melding eller apotekets bestillingssystem iht. lokal avtale med apotek
- Hastebestilling benyttes ved behov iht. lokal avtale med apotek

Administrerer legemidler til pasient

- Legemidlene administreres fra lokalt legemiddellager/istandgjøres i dosett i påvente av multidose iht. interne rutiner
- Medbrakt multidoserull benyttes der dette er hensiktsmessig

Mottar og håndterer ny papirmultidose

- Mottar ny multidoserull, ordinasjonskort og bilderapport fra multidoseapoteket
- Mottakskontroll gjennomføres iht. interne rutiner

Deler ut multidose til pasienten

- Deler ut multidose og andre legemidler som er ordinert til pasienten
- Følger opp og observerer pasienten videre

Multidoseapotek

Avslutter multidose til hjemmebaserte tjenester

- Mottar flyttemelding fra hjemmebaserte tjenester via apotekets bestillingssystem og avslutter elektronisk multidose

Mottar innmelding om papirmultidose fra sykehjem

- Mottar innmelding fra sykehjemmet om ny multidosepasient
- Mottar legemiddelliste fra sykehjem via e-melding eller apotekets bestillingssystem

Aktiverer ny papirmultidose og etablerer ordinasjonskort

- Etablerer et ordinasjonskort for papirmultidose i multidosepakkesystem basert på mottatt legemiddelliste fra sykehjem og gjennomfører farmasøytikkontroll
- Ved leveringsvansker/behov for avklaringer knyttet til legemidler kontakter apoteket sykehjemmet/sykehjemslege

Bestiller multidose

- Bestiller multidosepakking av legemidlene iht. lokale frister eller som hastebestilling ved forespørsel fra sykehjemmet

Leverer multidose og andre legemidler til sykehjemmet

- Sender multidose, ordinasjonskort og bilderapport til sykehjemmet
- Legemidler som er ordinert utenom multidose leveres på forespørsel fra sykehjemmet via apotekets bestillingssystem

5.8 Pasient fra sykehjem / KAD til sykehus / legevakt

Langtidsavdeling sykehjem

Sender innleggesrapport/medbringer oppdatert legemiddelliste

- Sender med oppdatert legemiddelliste eller svarer på PLO-melding fra sykehus om innlagt pasient med innleggesrapport, inkludert oppdatert legemiddelliste og relevant legemiddel/multidoseinformasjon
- Det opplyses muntlig/i innleggesrapport hvilke legemidler pasienten har tatt innleggesdagen

Pausing av multidosen

- Vurderer behov for pausing av multidosen og formidler dette til multidoseapotek iht. lokale rutiner

Korttidsavdeling sykehjem/ KAD

Sender innleggesrapport/medbringer oppdatert legemiddelliste

- Sender med oppdatert legemiddelliste eller svarer på PLO-melding fra sykehus om innlagt pasient med innleggesrapport inkludert oppdatert legemiddelliste
- Enheter med støtte for e-resepter eller PLL sender oppdatert PLL i tillegg til innleggesrapport med legemiddellisten
- Det opplyses muntlig/i innleggesrapport hvilke legemidler pasienten har tatt innleggesdagen

Sykehus

Sender melding om innlagt pasient til kommunen

- I tråd med lokale prosedyrer
- Mottar PLO-innleggesrapport med legemiddelliste og multidoseinformasjon fra langtidsavdeling sykehjem/KTA/KAD

Legemiddelsamstemming ved innleggelse

- Samstemmer legemiddellisten ved innleggelse, med utgangspunkt i medbrakt lokal legemiddelliste/ legemiddelliste fra PLO-innleggesrapport iht. sykehusenes prosedyrer, før behandling videreføres
- Kommunal enhet bør kontaktes per telefon ved behov for å avklare legemiddel/multidoseinformasjon

NB! Sykehjem har foreløpig ikke støtte for eMD og PLL, bruk lokal legemiddelliste fra sykehjem som grunnlag for legemiddelsamstemming ved oppdatering i EPJ

Oppdaterer legemiddelliste i EPJ og oppretter elektronisk kurve

- Når legemidler i bruk er kartlagt oppdateres legemiddellisten i EPJ iht. sykehusenes prosedyrer og overføres til elektronisk kurve

Sikrer videre behandling av pasienten

- Under innleggelse dokumenteres pasientens legemiddelbehandling i elektronisk kurvesystem og i EPJ

Legevakt

Innhenter legemiddelinformasjon

- Mottar legemiddellisten fra langtidsavdeling sykehjem /KTA/KAD og/eller innhenter denne elektronisk i EPJ
- Oppdaterer legemiddellisten ved endringer og sender, når aktuelt, henvisning til sykehus med oppdatert legemiddelliste

Multidoseapotek

Pausing av multidosen

- Initierer pausing ved forespørsel fra sykehjem eller hjemmebaserte tjenester iht. rutine for dette

5.9 Pasient fra sykehus / legevakt til sykehjem / KAD

Sykehus

Sender melding til kommunen om utskrivelsesklar pasient

- I tråd med lokale prosedyrer

Utskrivelse av pasient til korttidsavdeling sykehjem eller KAD

- Lege oppdaterer PLL og e-resepter med endringer utført under sykehusinnleggelse iht. sykehusenes prosedyre
- Epikrise med oppdatert legemiddelliste sendes til korttidsavdeling sykehjem/KAD og pasientens fastlege i tråd med kap. 5.2.1 *Epikrisekvalitet legemiddelliste*

Utskrivelse av pasient til langtidsavdeling sykehjem

- Lege oppdaterer legemiddlisten i lokal EPJ med oppføringer uten resept og sender oppdatert legemiddelliste i epikrisen til sykehjem i tråd med kap. 5.2.1 *Epikrisekvalitet legemiddelliste*. Sykehusenes prosedyrer følges

Sender med nødvendige legemidler ved behov/etter avtale

- Sykehusavdelingen må når nødvendig sende med legemidler iht. samhandlingsavtale med kommune slik at pasient er sikret legemidler inntil disse kan administreres av mottakende enhet. Avklares med aktuell kommunal enhet ifm. utskrivelse

Legevakt

Sender legemiddelliste i epikrise til sykehjem/KAD

- Ved endringer i legemiddelbehandlingen under legevaktbesøket informeres mottakende enhet i kommunen via epikrise med oppdatert legemiddelliste/behandlingsplan

Korttidsavdeling sykehjem/KAD

Legemiddelsamstemming ved mottak av pasient

- Samstemmer legemiddellisten med utgangspunkt i epikrise fra sykehus eller legevakt. Kjernejournal kan benyttes for tilgang til siste PLL
- Eventuelle uklarheter meldes til lege ved enheten for videre oppfølging. Utskrivende enhet kontaktes ved behov for avklaringer

Oppdaterer legemiddelliste i EPJ

- Legemiddellisten oppdateres i EPJ iht. lokal rutine. Dobbeltkontroll gjennomføres for å sikre riktig overføring
- Eventuelle råd om oppfølging fra lege legges inn i behandlingsplan

Bestiller og administrerer legemidler til pasient

- Iverksetter legemiddelbehandlingen og administrerer legemidler til pasient iht. lokal rutine
- Bestiller legemidler til lokalt lager

- Multidoserull kan benyttes dersom hensiktsmessig etter avtale med hjemmebaserte tjenester

Observerer og følger opp pasienten

- Følger opp og behandler pasienten videre
- Utfører legemiddelgjennomgang når dette er hensiktsmessig. [Nasjonale faglige råd for legemiddelgjennomgang](#) følges

Langtidsavdeling sykehjem

Legemiddelsamstemming

- Samstemmer legemiddellisten med utgangspunkt i epikrise fra sykehus eller legevakt
- Eventuelle uklarheter meldes til sykehjemslege for videre oppfølging. Utskrivende enhet kontaktes ved behov for avklaringer

Oppdaterer legemiddelliste i EPJ

- Legemiddellisten oppdateres i EPJ iht. lokal rutine. Dobbeltkontroll gjennomføres for å sikre riktig overføring
- Eventuelle råd om oppfølging legges inn i behandlingsplan

Administrerer legemidler til pasient

- Iverksetter legemiddelbehandlingen og administrerer legemidler til pasient iht. lokal rutine

Bestilling til multidoseapotek

- Bestiller legemidler til lokalt lager eller hastebestiller multidose iht. lokal avtale
- Dersom multidosen har vært midlertidig stanset meldes behov for re-oppstart av multidosen til multidoseapotek iht. rutine for dette
- Sender oppdatert legemiddelliste som grunnlag for pakking av papirmultidose via e-melding eller apotekets bestillingssystem iht. lokal avtale med apotek

Utfører mottakskontroll av ny multidoserull

- Mottar multidoserull, ordinasjonskort, endringsrapport og bilderapport fra apoteket
- Mottakskontroll gjennomføres iht. interne prosedyrer

Administrerer multidose og legemidler til pasient

- Administrerer ny multidose og eventuelle legemidler utenfor multidose til pasient iht. lokale rutiner

Observerer og følger opp pasienten

- Sykehjemmet følger opp og observerer pasienten videre
- Utfører legemiddelgjennomgang når dette er hensiktsmessig. [Nasjonale faglige råd for legemiddelgjennomgang](#) følges

Multidoseapotek

Restarter multidose etter pausing

- Aktiverer multidosen igjen ved forespørsel fra sykehjem dersom denne har vært pausert

Oppdaterer pakkegrunnlag for papirmultidose

- Ordinasjonskort i multidosepakkesystem oppdateres iht. endringer i legemiddellisten mottatt fra sykehjem via e-melding eller apotekets bestillingssystem
- Ved leveringsvansker/behov for avklaringer kontaktes sykehjemmet

Bestiller multidose

- Apoteket bestiller multidosepakking iht. lokale frister eller som hastebestilling ved forespørsel fra sykehjemmet iht. lokal rutine

Leverer multidose og andre legemidler til sykehjemmet

- Apoteket sender multidose, ordinasjonskort, endringsrapport og bilderapport til sykehjemmet
- Legemidler ordinert utenom multidose leveres på forespørsel fra sykehjemmet via apotekets bestillingssystem

6. Referanser

Rettsgrunnlag

- Lov om spesialisthelsetjenesten m.m.
- Lov om kommunale helse- og omsorgstjenester
- Lov om pasient- og brukerrettigheter
- Lov om helsepersonell
- Forskrift om kommunal betaling for utskrivningsklare pasienter FOR-2011-11-18-
- Forskrift om fastlegeordningen i kommunene
- Forskrift om legemiddelhåndtering for virksomheter og helsepersonell som yter helsehjelp
- Forskrift om rekvirering og utlevering av legemidler fra apotek Forskrift om ledelse og kvalitetsforbedring i helse- og omsorgstjenesten
- Forskrift om kvalitet i pleie- og omsorgstjenestene
- Forskrift om pasientjournal (pasientjournalforskriften)

Nasjonale veiledende dokumenter

- [Nasjonale faglige råd for legemiddelsamstemming](#)
- [Nasjonale faglige råd for legemiddelgjennomgang](#)
- [Rundskriv til legemiddelhåndteringsforskriften](#)

Regionale og lokale veiledende dokumenter

- Ramme for samhandling om multidose, PLL i nord
- Samhandlingsavtaler mellom kommuner og sykehus
- Lokale kommunale prosedyrer (legges til av kommunene)
- Regionale prosedyrer Helse Nord:
 - Legemiddelsamstemming ved utskrivelse og poliklinikk/dagbehandling EPJ DIPS
 - Legemiddelsamstemming ved innleggelse EPJ DIPS
 - Multidose EPJ DIPS